

Samenvatting van de lezing van Marinus van de Berg

Meegaan tot het (on)voltooide einde'

woensdag 14 maart 2018 - Kloosterbibliotheek Wittem - door *Marianne Debets*

Marinus maakt eerst een paar inleidende opmerkingen:

Hij hoopt dat ieder zich een beetje veilig voelt want ieder is hier naar toe gekomen met een verhaal in zijn hoofd en hart. Met de dood van een dierbare is namelijk ook een beetje van jou als persoon mee gestorven. Er borrelen dan zoveel verhalen op en daarom is het belangrijk dat je je emotioneel veilig voelt.

Meegaan tot het einde: De meest gestelde vraag die in de dagen van meegaan wordt gesteld is: 'hoe lang duurt het nog? Je kunt die vraag op verschillende manieren verstaan: zuiver medisch of vanuit de gevoelens van de zieke of de personen die een zieke nabij proberen te blijven. Belangrijk om te beseffen dat als een moeder stervende is en er waken vier kinderen, dan sterven er vier moeders ...

De laatste tijd zweeft in onze samenleving de term: 'voltooid leven'.

Wat betekent dit? Allereerst is het belangrijk dat je dan goed luistert naar de verhalen die de betreffende persoon vertelt. Maar tegelijk is het ook belangrijk dat je naar jezelf luistert.

Wat roept dat woord 'voltooid' bij mij op? Wat doet dit woord met mij? Probeer niet direct een mening over 'voltooid' te hebben want dan kan het wel eens zo zijn, dat je dan niet precies hoort waar het eigenlijk omgaat.

Een situatie van 'voltooid leven': Na een ingrijpende hartoperatie herstelde een man redelijk. Zijn vrouw echter raakte in een ernstige depressie en stierf. 1½ jaar later zei hij: 'Er kan niets meer bij'.

Je kunt deze woorden pas echt in zijn betekenis verstaan als je oog in oog met de ander hebt gestaan. Als je de ander hebt aangekeken. 'Er kan niets meer bij', is dan een betere verwoording dan 'mijn leven is voltooid'!

Marinus van de Berg wil ons voedsel voor de ziel, het hart, het verstand en de handen aanreiken. Soms is het verstandiger om dingen te laten. Je handen te laten rusten en niets te doen en gewoon erbij te blijven. Maar dit laatste is vaak het moeilijkst. Vanuit onmacht willen we graag iets doen.

Er is in de samenleving op dit moment ook veel aandacht voor 'minderheidssterven', voor sterven m.b.v. euthanasie. Maar ook het afgelopen jaar bestelden ca. 300 mensen een poeder waarmee ze konden sterven. Waarom halen mensen dit poeder in huis? Welke nood ligt hier achter. Is het angst voor het lijden? Het is een hele kunst om lijden goed te verstaan. Nog moeilijker is het om er goed mee om te gaan.

Marinus vergelijkt mensen wel eens met een ongelooflijk groot archief, vol met vele laatjes. Deze laatjes zitten vol met spullen en verhalen. De laatjes gaan open, dan weer dicht maar sommige gaan niet meer dicht, kunnen niet meer dicht! Dáár gaan de verhalen van mensen dan over. De verhalen gaan over: vergeven, verzoenen, angsten, durf ik mensen toelaten, durf ik vragen, hoe moet ik omgaan met zoveel mensen die ik tegenkom tijdens mijn ziekte.

Sinds enkele decennia staat de patiënt centraal, maar is het niet beter om het 'systeem', de patiënt en de mensen om hem heen, centraal te stellen. Want sterven is een relationeel gebeuren. Het is zoals een steen die in een vijver valt en veel teweeg brengt wat je niet in de hand hebt: ontredde en chaos. Een gebed uitgesproken waarin de gevoelens van ieder benoemd worden, kan dan ruimte bieden. Ruimte bieden om verhalen te vertellen, om zó een weg te vinden in het sterven. Sterven is niet altijd mooi maar heeft soms ook scherpe en bittere kanten. De palliatieve zorg heeft de laatste jaren enorm veel gedaan om de situatie van stervende mensen en diens dierbaren te verlichten en te verzachten.

De taal die je gebruikt tijdens het 'meegaan tot het einde' is belangrijk. Het vraagt een stilstaan en nadenken bij wat je zegt. Vaak wordt er gezegd: 'je moet loslaten' maar wat is dat? We zijn zo gehecht door al die jaren aan ... Kun je dan niet beter spreken over: 'laat ik proberen af te hechten waaraan ik zo gehecht was'.

Zo kon iemand het woord 'verwerken' niet meer horen. Zij zei: Ik blijf 'verweven' met de ander maar ik vermoed wel dat deze verwevenheid wel steeds een andere kleur zal krijgen.

Enkele slotopmerkingen:

Voltooid leven is een ongelukkig gekozen begrip.

- Er gaat vaak een opeenstapeling van verlieservaringen aan vooraf.
- Het heeft te maken met eenzaamheid, een verlies van een wij-gevoel
- Hoe luister ik met een goed oor naar de mens in nood
- Marinus van de Berg heeft veel moeite met juridisering van euthanasie: als iemand euthanasie wil, dan moet het kunnen. Als iemand zijn leven als 'voltooid' ervaart, dan moeten er middelen zijn. Hij pleit voor ruimte om te kijken welke vraag er achter die vraag schuilgaat.